Приложение № 24 към т. 1, буква „ч“

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„УМЕНИЯ НА ФОКУС“

1. ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Прилагането на компетентностния подход в обучението поставя акцент върху придобиването на комплекс от компетентности за бъдеща успешна професионална и житейска реализация на учениците. Динамиката на съвременното обществено развитие обаче поставя пред образованието нови предизвикателства, които изискват фокус върху формирането на все повече умения у учениците. Ето защо училището следва да се отвори по-широко към възможностите за надграждане на четивната, на математическата, на научната и на финансовата грамотност и за развитие на концепцията за т.н. функционална грамотност като набор от умения и компетентности, които позволяват на един човек да се справи успешно с реални житейски ситуации в съвременното общество. Необходимо е от най-ранна детска възраст наред с когнитивните и метакогнитивните умения у учениците да се изграждат умения за решаване на задачи, които постигат едновременно образователни, социални и технологични цели и ще им дават увереност за успех в един сложен, широко технологизиран, но и финансово динамичен свят. Именно към измерването на такива умения са насочени редица международни изследвания (напр. PISA и PIRLS), в които участва страната ни. Процесът на синхронизиране на методиките на международните и националните оценявания надхвърля границите на учебния час и изисква целенасочена работа в училище за развитие на уменията, които ще придобиват все по-голяма значимост в съвременното общество.

Чрез настоящата национална програма се създават възможности за развитие на политики (на ниво детска градина и училище), насочени към систематична подкрепа при развитието на уменията на децата и учениците.

Програмата е в подкрепа на обучението по български език и литература, по математика, по природните науки, по технологии и предприемачество, като поставя фокус върху значими практически умения чрез реализация на дейности, включени в следните модули:

Модул 1 „Практически умения за постижения“

Модул 2 „Финансова грамотност“

Модул 3 „Четене с разбиране“

ПРОЕКТ

Модул 4 „Позитивни нагласи“

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с Приоритетна област 1 „Ранно детско развитие“ и Приоритетна област 2 „Компетентности и таланти“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030) и в съответствие с Национална стратегия за финансова грамотност и План за действие към нея, приети с Решение на Министерския съвет от 10 февруари 2021 г.

Обща цел на програмата:

Осигуряване на условия за развиване на съвременни умения и надграждане на компетентности, придобити в обучението, в съответствие с предизвикателствата на новите реалности.

Конкретни (специфични) цели:

- Разширяване на компетентности за прилагане на знанията в практически ситуации, необходими за успешно справяне с реални житейски ситуации.
- Осигуряване на условия за успешно представяне на учениците в международни изследвания, провеждани в дигитална среда.
- Усъвършенстване на умения за четене и писане в дигитална среда за учениците от 4. клас.
- Формиране и развитие на финансова грамотност и икономическа култура у децата и учениците; изграждане на увереност при взимане на отговорни решения за управление на личните финанси.
- Създаване на подходяща среда за провеждане на мотивиращо обучение, чрез което да се създават желание и навици за четене.
- Прилагане на педагогически практики, осигуряващи адаптация и социализация на децата от всички възрастови групи (вкл. яслените) в детските градини и на ученици от началния етап на основното образование, в т.ч. чрез предоставяне на възможности за споделяне на опит.

3. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Модул 1

ПРОЕКТ

- Брой ученици от 9. клас, работили по задачите тип PISA в платформата за целите на изследването – 40 000
- Брой ученици от 4. клас, работили по задачите тип PIRLS в платформата за целите на изследването – 40 000
- Брой ученици от 2. клас, участвали в представително изследване на уменията по четене и по математика – 5 000
- Брой създадени и експертно оценени задачи тип PIRLS – 50
- Брой създадени и експертно оценени задачи за изследване на уменията по четене и по математика на учениците от 2. клас – 50

Модул 2

- Брой детски градини, осигурили ресурси и провели обучение по финансова грамотност – 25
- Брой училища, организирали и провели инициативи във връзка с финансовата грамотност – 75

Модул 3

- Брой училища, включени в дейност за разработване на училищни програми по четене с разбиране – 50
- Брой разработени училищни програми по четене с разбиране – 84
- Брой проведени обучителни семинари с учители за прилагане на учебни програми по четене с разбиране – 4
- Брой обучени учители за прилагане на учебни програми по четене с разбиране – 150

Модул 4

- Брой детски градини (вкл. с яслени групи) и училища, включени в изпълнение на дейности по модула – 50
- Брой педагогически специалисти, включени в дейности по модула – 180
- Брой проведени обучителни срещи по модула – 20

4. ЦЕЛЕВА ГРУПА

Модул 1

Ученици от II клас и от IV клас през учебната 2025 – 2026 година

Ученици от IX клас през учебната 2024 – 2025 година

Модул 2

Деца и ученици от детски градини и училища

ПРОЕКТ

Модул 3

Учители, включени в дейности по модула

Модул 4

Деца от детски градини (вкл. яслени групи), ученици от I и от II клас, педагогически и непедагогически специалисти в детските градини, начални учители..

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Наличие на актуални данни за състоянието на образователната система и за проследяване на тенденциите и приложение на контролни механизми за усъвършенстване на провежданите политики, в т.ч. осигуряване на данни за постигане целите на ООН за устойчиво развитие в съответствие с индикатори, определени от Комисията за образователни данни и статистика (EDSC) към Института за статистика на UNESCO.

Повишена мотивацията на учениците за участие в международни изследвания и успешна изява на учениците от 4. клас и от 9. клас при участие в международните изследвания PIRLS и PISA, провеждани в дигитална среда.

Повишена мотивация на учениците за четене.

Организирана подготовка по финансова грамотност в детските градини.

Повишени умения за учениците чрез организирани училищни и междуучилищни инициативи за вземане на самостоятелни решения за преценяване на финансовите рискове и на възможностите за подобряване на финансовото благосъстояние.

Приложени педагогически практики в детските градини и в училищата, свързани с ежедневното изграждане на умения за адаптация и социализация.

6. БЮДЖЕТ

Общ бюджет на програмата: **410 000 лв.**

Модул	Бюджет
Модул 1	**200 000**
Модул 2	**70 000**
Модул 3	**70 000**
Модул 4	**70 000**
Общ размер:	**410 000 лв.**

ПРОЕКТ

7. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ/БЕНИФИЦИЕНТИ

Модул 1

Бенефициент е Институтът по образованието

Модул 2

Бенефициенти са държавни и общински детски градини и училища. Частните детски градини и училища могат да участват в дейности само като асоциирани партньори, без да получават финансиране по модула.

Модул 3

Бенефициенти са Министерството на образованието и науката и Националният STEM център, държавни и общински училища

Модул 4

Бенефициенти са държавни и общински детски градини (вкл. с яслени групи) и училища. Частните детски градини и училища могат да участват в дейности само като асоциирани партньори, без да получават финансиране по модула.

8. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Дейностите ще се изпълняват до края на учебната 2025 – 2026 година.

9. МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Организирането, оценяването и проследяването на изпълнението на дейностите ще се осъществяват на:

- Национално равнище – наблюдението на програмата ще се извършва от МОН;
- Регионално равнище – от РУО чрез публикуване и изпращане на информация за програмата на допустимите бенефициенти, приемане и оценяване на проектните предложения, както и проследяване на изпълнението на дейностите.

2. Мониторингът може да се осъществява чрез:

- тематични и текущи проверки на място;
- проверки на представени документи;
- анкети, срещи, разговори с деца, учители, ръководства на детските градини и родители.

За резултатите от извършения мониторинг се изготвя доклад за посещение на място, който съдържа оценка за изпълнението на дейностите и степен на постигане на очакваните резултати от програмата.

ПРОЕКТ

10. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, за което съответният бенефициент, представил проектно предложение/искане за финансиране, подава декларация.

Декларацията е задължителна и следва да съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“

11. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ И СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Модул 1

Осигуряване на условия за достъп до разсекретени задачи от PISA и PIRLS и до създадени авторски задачи чрез използване на електронна платформа.

Създаване на електронна банка от задачи за четивна грамотност в помощ за подготовка на учениците от IV клас за участието им в PIRLS 2025.

Подготовка и провеждане на изследване на уменията на учениците от II клас по математика и четене – определяне на извадка от училища, в които да се проведе изследването, създаване на банка от задачи, експертна оценка на задачите, изготвяне на тестове за проверка на уменията по четене и математика във II клас.

Модул 2

Осигуряване на ресурси (вкл. електронни) и провеждане на обучения по финансова грамотност на деца в детски градини.

Организиране и провеждане на инициативи (състезания, викторини, уебинари, лаборатории, финансови лагери, финансови театри и др.) във връзка с финансовата грамотност (в рамките на институцията или междуинституционални).

Модул 3

Обсъждане и усъвършенстване на рамковите учебни програми за четене и разработване на ресурси, подпомагащи прилагането им (провеждане на конференция,

ПРОЕКТ

финализиране на учебните програми, разработване на примерни тестове, на сценарии за състезания и мотивиращи игри, на план и програма за квалификация).

Провеждане на обучителни семинари с учители за прилагане на рамковите учебните програми за четене с разбиране.

Разработване от учители на примерни училищни учебни програми за четене с разбиране за класове за всеки от образователните етапи и на примерни урочни планове. (Учителите, включени в дейността, се предлагат от съответното РУО.)

Модул 4

Разширяване (териториално) и надграждане (в следващ клас) прилагането на педагогически практики „Утринна история“, „Утринна приказка“ и „Утринна среща“. Разширяването на прилагането на педагогическите практики е насочено към включването на детски градини и училища, които до момента не са ги прилагали, както от пилотните региони (Велико Търново, Пазарджик, Плевен, Сливен и София-град), така и от други региони. Надграждането е предвидено само за педагогическа практика „Утринна среща“ и е свързано с включване на учениците от следващ (втори) клас от началния етап.

За изпълнението на дейността могат да кандидатстват съвместно най-малко пет детски градини/училища от един регион, като една от тях е водеща институция и получава финансиране за изпълнението на следните дейности:

- подготовка на педагогически специалисти от детски градини и училища и/или на специалисти от детски ясли за прилагане на педагогическите практики чрез провеждате на най-малко две обучителни срещи, в т.ч. чрез наемане на обучители;
- изграждане на необходимата материална среда за провеждане на педагогическите практики и проследяване на изпълнението на дейностите и за отчитане на постигнатите резултати;
- създаване на учеща общност чрез организиране на професионални дискусии относно ефективността от прилагането на педагогическите практики.

В проектните предложения дейностите може да бъдат допълвани и надграждани с други дейности, инициирани от детската ясла/градина или училище в съответствие с конкретните потребности, за които не се изисква допълнително финансиране, като това следва да е описано в проекта.

12. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

ПРОЕКТ

Модул 1

- За осигуряване на онлайн среда за достъп до разсекретени задачи от PISA – до 50 000 лв.
- За осигуряване на онлайн среда за достъп до разсекретени задачи от PIRLS – до 50 000 лв.
- За създаване на електронна банка от задачи за четивна грамотност в помощ за подготовка на учениците от IV клас за участието им в PIRLS 2025 – 10 000 лв.
- За провеждане на изследването на уменията на учениците от II клас по математика и четене (в т.ч. определяне на извадка, създаване на банка от задачи, експертна оценка на задачите, изготвяне на тестове за проверка на уменията по четене и математика във II клас, за материали и консумативи, за статистическа обработка и анализиране на резултатите) – 90 000 лв.

Модул 2:

- За материали и консумативи, ресурси за обучение (вкл. електронни), наем на зали, озвучаване и др. – до 1 000 лв. за проектно предложение
- Етапи на финансиране: еднократно финансиране.

Модул 3

- За обсъждане и усъвършенстване на рамковите учебни програми за четене с разбиране и разработване на ресурси, подпомагащи прилагането им (провеждане на конференция, финализиране на учебните програми, разработване на примерни тестове, на сценарии за състезания и мотивиращи игри, на план и програма за квалификация) – 20 000 лв.
- За провеждане на обучителни семинари с учители за прилагане на рамковите учебните програми за четене с разбиране – 10 000 лв.
- За разработване на примерни училищни учебни програми за четене с разбиране за класове за всеки от образователните етапи и на примерни урочни планове – 40 000 лв.

Модул 4

По модула са допустими разходи за обосновано необходими материали и средства за прилагане на педагогическите практики в детските градини и в училищата, както и за изграждане на необходимата образователна среда. Обосновано необходими са онези материали и средства, без които е невъзможно изпълнението на иновативния проект. Допустими са разходите за изграждане на различни тематични кътове в детските градини

ПРОЕКТ

(вкл. с яслени групи) и в училища, както и разходи за организиране и провеждане на обучителните срещи и професионални дискусии.

Допустими са и разходи за възнаграждения на специалисти (които не са служители на образователната институция) за провеждане на дейности, които са свързани с методическото осигуряване на прилагането на практиките и за провеждане на срещите (разработване на модел за II клас, ръководство на обучителни срещи и изготвяне на доклади за приложимостта и ефективността на практиките).

Допустими са и командировъчни разходи за участници в обучителните срещи, наем зала, кафе паузи, когато това е необходимо за изпълнението на дейността.

Допустимото финансиране по модула е в размер на до 7 000 лв. за един проект, който включва най-малко пет детски градини (вкл. с яслени групи) или училища.

13. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

По Модул 1 и по Модул 3 не е приложимо.

По Модул 2 и по Модул 4:

Всяко училище/детска градина кандидатства само с едно проектно предложение за модул в срок до 30 юни 2025 г., което се подава чрез платформата: https://np.mon.bg/

Документи за кандидатстване:

- Попълнен формуляр за кандидатстване;

- Решение на педагогическия съвет за участие в дейностите по модула. Решението на педагогическия съвет трябва да е от дата, не по-ранна от датата на Решението на Министерския съвет за одобряване на националните програми;

- Декларация от директора на детската градина/училището за недопускане на двойно финансиране (съгласно т. 10 от националната програма).

Оценяването на проектните предложения се извършва от РУО чрез електронната платформа.

14. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

По Модул 1 и по Модул 3 не е приложимо.

По Модул 2 и по Модул 4:

Разглеждане и оценяване на документите:

1. Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от МОН.

ПРОЕКТ

2. В срок до 18 юли 2025 г. регионалната комисия представя в МОН протоколи с оценки на всяко проектно предложение. Протоколите се изпращат в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование“ в електронен вид, подписани с електронен подпис, както и по електронната поща във формат Excel. Протоколите се изготвят и на хартиен носител, като се подписват от регионалната комисия и се съхраняват в РУО.

3. В срок до 8 август 2025 г. МОН изготвя предложение за класиране и публикува на електронната си страница проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения, като има право да не се съобрази с оценките, поставени от регионалните комисии, когато са налице обективни обстоятелства за това.

4. В срок до 5 работни дни от датата на публикуване на електронната страница на МОН на проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения детските градини/училищата могат да подават възражения относно публикуваното предложение за класиране, както и за отстраняване на технически пропуски.

5. Постъпилите по т. 4 възражения се разглеждат от МОН и когато са основателни, се правят съответните корекции и се изготвя окончателен списък с класираните проекти.

6. Списъкът с класираните проекти се предлага за одобрение от министъра на образованието и науката не по-късно от 20 август 2025 г.

Критерии за оценка на проектните предложения по Модул 2 и Модул 4:

- Съответствие между обосновката на необходимостта от финансиране и предвижданите видове разходи – 5 т.;

- Съответствие на дейностите/инициативите с възрастта на децата/учениците – 5 т.;

- Целесъобразност и иновативност на предложението – 5 т.;

- Спазване на принципите на икономичност и ефикасност – 2 т.;

- Устойчивост и мултиплициране на резултатите от реализирането на проектното предложение – 3 т.;

Максималният брой точки, с които може да бъде оценено едно проектно предложение е 20 т.

При равен брой точки за окончателното класиране се взема предвид броят на децата/учениците, включени в дейностите по модула.

ПРОЕКТ

15. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ

По модул 1 и модул 3 не е приложимо.

По Модул 2 и по Модул 4:

Бенефициентите представят справка-декларация за извършените разходи, подписана от директора на училището, в платформата https://np.mon.bg/ в срок до 10 работни дни след приключване на дейностите, която се проверява до 10 работни дни от РУО. Бенефициентите съхраняват документите, свързани с изпълнението и отчитането на дейностите по Модул 2 и по Модул 4 на хартиен и електронен носител.

ПРОЕКТ